

Från egyptiska gravar till modern munhåla

– Okänt nervgift som fyllt många tomrum

ARVIDSJAUR (PT) **Vackert silvervit och flytande. Men skenet bedrar – sedan antiken känt som ett starkt nervgift!**

Redan då visste man att kvicksilver i örat på en människa kunde döda inom några timmar.

Inte helt oväntat beslutade man vid miljökonferensen i Rio de Janeiro 1992 om ett globalt förbud mot kvicksilveranvändning inom en snar framtid.

Naturvårdsverket föreslår därför att kvicksilver slutförvaras i berg-
rum.

Okänt nervgift

Kvicksilver är ett dödligt nervgift som påverkar praktiskt taget alla kroppsfunktioner hos levande organismer.

Det anses vara den giftigaste av alla toxiska metaller, fem gånger giftigare än bly. Giftigare än arsenik och kadmium.

Enligt världens kvicksilverexperter finns det ingen nedre gräns under vilken risken är noll. Allt kvicksilver är farligt!

Kvicksilver är inte någon sentida upptäckt. Metallen har påträffats i 3.500 år gamla egyptiska gravar.

I Kina försökte man för drygt två tusen år sedan framställa ett odöd-
lighetspiller genom att blanda bly och kvicksilver.

På 1500-talet användes det vid behandlingen av syfilis och något senare uppfanns kvicksilverbarometern och febertermometern.

Modern allroundvätska

Listan över användningsområden har sedan vuxit snabbt och omfattar allt från svampdödande medel till elektriska strömbrytare, kvicksilverbatterier och konserveringsmedel i vacciner.

Det är därför inte förvånande att en död kaskelot, som hittades 1996 utanför Danmarks norra kust, innehöll så mycket kvicksilver att dess

inälvor måste grävas ner på ett område avsett för miljöfarligt avfall!

Kinesiskt ursprung

Men mest känt för de flesta av oss är nog ändå bruket att laga tänder med amalgamfyllningar, som till hälften består av kvicksilver. Tekniken utvecklades ursprungligen i Kina, men har använts i USA och Europa sedan mitten av 1800-talet.

När det flytande kvicksilvret blandas med andra metaller bildas en formbar massa, som lätt infogas och snabbt stelnar i tanden.

Det nya användningsområdet gjorde dock inte metallen ofarlig. Hur oerhört starkt och lättflyktigt kvicksilverånga är kan man förstå om vi tänker oss att man placerar en droppe (ett gram) kvicksilver på en fotbollsplan. Droppen förångas och fördelas sedan jämnt över hela planen.

Kvicksilverkoncentrationen upp till en manshöjd över hela planen är snart långt över det yrkeshygieniska gränsvärdet i Sverige, som är 30 mikrogram per kubikmeter luft. Ett

ordinärt bett innehåller fem gram kvicksilver!

Sjuk professor

Ett inandning av kvicksilverånga kan ge svåra förgiftningssymptom är väl dokumenterat.

Ett omskrivet fall är professor Alfred Stock, som i sitt kemiska arbete på 1920-talet kom i ständig kontakt med kvicksilver.

Till en början märkte han endast svaga och tillfälliga symptom. Men med tiden blev han mycket sjuk.

Varken han själv eller läkare kunde utröna orsaken. Det skulle dröja mer än 25 år innan man fick klart för sig vad orsaken var.

Det började med huvudvärk och yrsel, som blev allt svårare och till slut nästan outhärdlig.

Han drabbades av kronisk inflammation i de övre luftvägarna. Problemen fortsatte med smärtor i rygg, ben och armar.

Stock skrev: "Mest besvärande var de neuromentala problemen,

med intellektuell utmattning och brist på energi."

Minnesstörningar och nedstämdhet

"Jag kunde glömma telefonnumret på väg från telefonkatalogen till telefonen. Ofta kunde jag inte komma ihåg namnet på nära vänner."

Det fanns även psykisk nedstämdhet och ångest med i bilden. Han började sky folk och sociala kontakter.

Professor Stock visade sig ha inandats kvicksilverånga i laboratoriet. Hans symptom stämde i detalj in med smygande förgiftningar med kvicksilverånga.

När man vidtog åtgärder tillfrisknande han snabbt och återfick arbetskapaciteten – dock först efter att även ha sanerat amalgamet i tänderna!

ROGER CARLSSON

Nästa avsnitt: Hur långt har forskningen kommit när det gäller hälsoriskerna?

Forskarna varnar för amalgamet

”Amalgamet är en sakta läckande giftbomb”

ARVIDSJAUR (PT) **I mer än 150 år har forskarna diskuterat om amalgamfyllningar utgör hälsorisker.**

Många studier visar emellertid att de kan få ett flertal oönskade effekter.

I Kalifornien måste man ha varningsskyltar som säger att "denna klinik använder amalgam som är känt för att kunna orsaka hälsoproblem".

Inte helt oväntat tillstår Socialstyrelsen att amalgam är ett ur toxikologisk synvinkel olämpligt tandfyllnadsmaterial.

Enligt professor Ottmar Wasserman, toxikolog vid universitetet i Kiel, har riskerna hittills bagatelliserats på ett olidligt sätt av tandläkarnas yrkesorganisationer.

– Allmänheten har förts bakom ljustet beträffande amalgamets farlighet, säger han.

Giftbomb

Magnus Nylander, docent och amalgamexpert, säger att var femte vuxen amalgambärare är påtagligt drabbad och att flera studier pekar på en association mellan kvicksilverexponering och förekomst av hjärntumörer.

Han kallar fyllningarna en sakta läckande giftbomb.

Tidigare förnekade man att fyllningarna läckte. Men många studier visar att fyllningarna hela tiden avger kvicksilverånga, och utsätter bäraren för det starka giftet.

Utvecklingsrubbingar i hjärnan

Mats Berlin, professor i miljömedicin, slår fast att nya forskningsresultat tyder på att nervsystemet exponeras för kvicksilver från amalgam i en omfattning som man tidigare inte förstått.

Berlin nämner att försök med kvicksilverånga på apor ger upphov till utvecklingsrubbingar i hjärnan och bestående beteendestörningar.

Hjärnan blir mindre, ungarna blir mindre och man ser en ökad frekvens av aborter. Vid försök med amalgamplomber på apor blir de antibiotikaresistenta.

Han tillägger att det inte finns anledning att anta att människohjärnan skulle vara mindre känslig.

– Risken för att hjärnans utveckling under fosterstadiet och tidig barnålder kan hämmas av kvicksilverexponering från moderns amalgam eller egna amalgamfyllningar är allvarlig och kan inte avfärdas.

Hans skrämmande slutsats blir:

– Man måste fråga sig hur stor del av utvecklingsstörda barn i Sverige som kan vara orsakade av kvicksilverexponering av amalgam.

Fosterskador

Under lång tid erbjöds gravida kvinnor kostnadsfri tandvård med amalgam.

Gustav Drash, professor i toxikologi i München, har funnit förvånansvärt höga halter kvicksilver i njurarna på spädbarn.

– Kviksilver från moderns amalgam passerar hela tiden till fostret. Ju fler fyllningar modern har, desto högre är kvicksilverkoncentrationen i fostret.

Strax efter födelsen frigörs kvicksilver som lagrats i levern och vandrar till njurarna och hjärnan och lagras där. Kviksilverhalten i de mycket små njurarna hos spädbarnen hamnar på samma nivå som hos en vuxen med många fyllningar.

Gustav Drash:

– Än har vi inte förbjudit det. Men frågan är: Kan vi tillåta oss att vänta tills vi har bevisat att det är skadligt?

En amerikansk undersökning visar att ungdomar i tjugårsåldern med cirka tio amalgamfyllningar har en klart sämre livskvalitet till följd av onormal trötthet, brist på psykisk energi och koncentrations-

svårigheter, jämfört med jämnåriga utan amalgam.

Driftstörningar i hjärnan

Enligt läkaren Birgitta Brunes kan kvicksilver orsaka driftstörningar i hjärnans biokemi.

Kviksilverpatienterna ligger lågt i serotonin, ett signalämne i hjärnan, som är till för att bibehålla en psykisk balans.

– Den som är serotoninssvag har lätt för att känna sig deppig och tål inte vardagens påfrestningar lika bra som andra.

Många av dem har en trötthet bakom nästan allt de ska göra. För andra kan tarm och blåsa fungera långsamt och trögt, andra vara väldigt frusna eller ögat vara ljuskänsligt.

Förklarade psykiskt sjuka

Brunes nämner också sömnstörningar, fobier, tvångstankar, och att det är helt tydligt hur många kvicksilversjuka människor inte kan bibehålla sina nivåer av serotonin och därför blir skickade till en psykiater.

– Fastän orsaken till deras sjukdom snarare är en förgiftning.

Känt är också att kvicksilverföreningar ger samma typ av kromosomskador som röntgen och radioaktiv strålning. Celldelningen kommer i olag, vilket ökar risken för cancer.

De röda blodkropparna får svårt att frisätta syre, och följden blir syrebrist i vävnaden, som i sin tur orsakar skakningar, kramp, muskelsvaghet och hjärtat far illa.

Doktor Fritz Lorscheider i Kanada säger att i hjärnan hos människor som ständigt utsätts för låga doser kvicksilverånga uppkommer cellförändringar som helt liknar dem man ser vid Alzheimer.

Immunförsvaret

Kviksilver kan också orsaka skadliga immunologiska reaktioner mot ämnen som vi normalt inte reagerar för.

Det kan dels vara ämnen i vår omgivning, allergier, och dels ämnen i den egna kroppen, så kallade autoimmuna sjukdomar.

Sannolikhetsprincipen

Men något laboratorieprov som ger ett entydigt besked till en misstänkt amalgamsjuk finns ännu inte.

Bo Nilsson, docent i medicinsk kemi, säger:

– Diagnosen får därför byggas på två fakta, nämligen dels att patienten har symptom som överensstämmer med det som är känt om kvicksilverförgiftning, dels att vi utesluter andra sjukdomar.

ROGER CARLSSON

Nästa avsnitt: Möt doktorn som träffar dessa patienter dagligen.

Möt läkaren som utreder misstänkt amalgamsjuka

ARVIDSJAUR (PT) Inom sjukvården känner man sig ofta hjälplösa inför patienter med många oförklarliga symptom från olika delar av kroppen. Det väcker misstro. Är det inbillning eller kanske psykiskt?

Birger Gran är läkare i Luleå och utreder fall där man misstänker att sjukdomen kan bero på tandlagningsmaterial.

Hittills har han tagit emot drygt 700 patienter.

PT: Vilken blir den första uppgiften när någon kommer med symptom?

– Att ta reda på hur de har utvecklats, och bedöma om det finns någon annan sjukdom med i bilden.

Man får ju inte kalla alla sådana här diffusa symptom för amalgamsjuka.

Stör vitamin B12

Förutom de vanliga proverna gör Birger Gran ofta också ett test på homocysteinnivån (ett av förstadierna till signalämnet serotonin i hjärnan, som är till för att bibehålla en psykisk balans). Det är en indikator på eventuell störning av vitamin B12-funktionen i nervsystemet.

Det är fullt möjligt att kvicksilver kan blockera transporten av vitamin B12 till hjärnan. Med påföljd att vi får serotoninbrist.

PT: Men om ni inte hittar några sjukdomar och inte heller något klart samband med amalgam?

– Inget hindrar för den skull att patienten sanerar amalgamet. Om patienten då blir friskare får det väl tas som en intäkt på att det fanns åtminstone någon form av samband.

Misstro bland kolleger

Fastän fyra av fem blir bättre efter sanering vid misstänkt amalgamsjuka, och fastän Socialstyrelsen skriver att ett samband mellan sjukdom och amalgamfyllningar inte kan uteslutas, finns det läkare – men framför allt tandläkare – som inte tror att man kan förgiftas.

Bekvämlighet och prestige

Birger Gran tror att motståndet från läkare kan bero på bekvämlighet. Det vill till lite speciella insatser för att bryta gamla föreställningar.

– Men visst kan även prestige finnas med. Om man har låst sig i en debatt och fastställt som sin policy att ”det här är nog säkert ofarligt i dessa låga doser”, då vill det givetvis till mycket innan man ändrar sig. Då

stannar man gärna kvar i sitt hörn tills man är överbevisad, eller man hittar någon genväg ut.

Generade tandläkare

När det gäller tandläkarkåren kan Gran tänka sig att man är generad ifall det visar sig att större delen av det man gjort har kunnat vara skadligt för en del människor.

Det kan inte vara något trevligt uppvaknande.

PT: Vilka är de mest kända hälsoförbättringarna?

– Det finns ett antal remarkabla fall. Där bland fall med ALS, som förlamar, anses obotlig och inom tre-fyra år leder till döden.

En kvinna med diagnosen ALS förklarades frisk fem månader efter det att amalgamet hade avlägsnats.

PT: Ser du några samband?

– Det råder inget tvivel om att det finns en koppling till neurologiska symptom, och som leder till en lättnad när man undergår en antioxidant-behandling och sanerar amalgamet.

Birger Gran nämner också att vi är olika känsliga för det här. Att det för vissa kan röra sig om en gifteffekt.

Men för andra är det sannolikt fråga om en allergisk reaktion.

Till psyket

PT: Och så hamnar man på psyket...

– Visst. När doktorn inte själv begriper, då remitterar han. Om han inte har tänkt på amalgamsjuka remitterar han kanske till ortoped, medicinklinik eller hudklinik, beroende på symptomen.

Så kommer patienten tillbaka med svaret att ”läkaren hittar inget”. Till slut tänker han att ”då måste det nästan vara psykiskt”. Men inte heller psykiatern tycker att det stämmer med en psykiatrisk diagnos.

Doktorn tror ändå att ”det var nog nåt psykiskt i alla fall”.

Samhällets slasktratt

Birger Gran säger att psykiatrin på det sättet blivit använd på två sätt. Dels till att diagnostisera och behandla psykiska sjukdomar. Och dels som en slasktratt när man inte begriper.

Detta väcker givetvis frågan hur många amalgamsjuka som kan ha fastnat där i brist på annan hjälp, och på det sättet fått sin amalgamsjuka ”konserverad”.

Kanske har man gett ångestdämpande mediciner, i stället för att ta bort det utlösande moment som gav ångest.

Fruktar miljonskadestånd

PT: Hur ser det ut i andra länder?

– I USA har Tandläkarförbundet intressen i amalgamindustrin. Där fruktar man för miljonskadestånd ifall det här skulle erkännas. Att advokater skulle kunna påvisa att det här är ju faktiskt känt, och har varit känt, och ändå har man fortsatt, trots att man visste att dessa nivåer av kvicksilver utsöndras och tas upp i kroppen.

– Där kan det finnas alla förutsättningar för enorma skadestånd, som kanske knäcker en stor del av just amalgamindustrin och de försäkringsbolag som är inkopplade.

Gran hoppas på ett ökat intresse bland läkare och tandläkare. Ett större gehör för gemensamma utbildningsdagar för att diskutera ämnet.

– Det här är alldeles för omfattande för att man ensam ska kunna hantera det i ett helt landstingsområde.

ROGER CARLSSON

Nästa avsnitt: Så tycker tandläkarna.

Högriskavfall i munhålan

Tandfyllning – direkt från mun till slutförvaring i bergrum

ARVIDSJAUR (PT) Tidiga larmrapporter om att amalgam kunde leda till ohälsa bemöttes redan på 1800-talet med kraftiga protester.

Tandläkare bedyrade dyrt och heligt dess ofarlighet.

Sedan dess har detta upprepats så ofta att det blivit en allmänt accepterad sanning.

Inte helt oväntat anser landstingets hälso- och sjukvårdsdirektör i Norrbotten, Jan Erik Andersson (själv tandläkare) att amalgam är ett alldeles utmärkt material. Detta trots att Socialstyrelsen uttryckligen varnar för giftet. Norrbottens tandvårdschef heter Agneta Ekman, också hon tandläkare.

PT: I Kalifornien måste kliniker sätta upp skyltar som varnar för amalgamet.

– Det är inte alls omöjligt.

Ändå anser hon det okej att det används på både vuxna och barn.

PT: Det måste ju betyda att du vet att det är ofarligt?

– Jag har inte själv haft några symptom...

Okunnig?

PT: Men Socialstyrelsen säger ju i den så kallade LEK-utredningen att det är ett olämpligt material ur toxikologisk synpunkt, alltså giftigt...

– Den... den är nog seriös, men jag kan ju inte ta ställning...

PT: Så det är alltså ofarligt?

– Det kan jag inte uttala mig om. Syra är också farligt beroende på dos...

PT: Att försök på apor ger upphov till utvecklingsrubbingar i hjärnan och beteendestörningar oroar dig inte?

– Ja, jag känner till de utredningarna, men... om det stämmer mellan apa och människa kan ju inte jag uttala mig om.

PT: Är det försvarligt att använda något som man inte vet är ofarligt?

– Det finns så mycket annat som inte heller är ofarligt.

PT: Men är inte kvicksilver ett av de starkaste nervgift vi känner?

– Jag kan inte svara på detta, för jag har inte tillräckliga kunskaper...

PT: När kvicksilvret tagits ut ur medborgarnas munnar ska det ju slutförvaras i bergrum...

– Ja, hur skulle det annars slutförvaras?

PT: Det sitter ju tillräckligt säkert i munnen...

– Så länge patienten inte har symptom, ja.

PT: Men sedan det tagits ut blir det plötsligt farligt och man kan bli sjuk av det?

– Det är väl så man har bedömt det...

Kliniken avgiftad

Peter Bergström har egen tandklinik i Luleå.

PT: Ni använder inte amalgam. Varför?

– Från början såg vi det mest som en arbetsmiljöfråga. Men när det blev känt att jag hellre använde andra material, föll det sig naturligt att de som ville ta bort sitt amalgam sökte upp mig.

Till slut måste Bergström av etiska skäl helt sluta sätta in amalgam. Eftersom han såg att många blev friska när de tog bort amalgamet, kunde han ju inte sätta in samma sak på andra.

PT: Vad gör du när någon kommer och vill byta ut fyllningarna?

– Om det är av hälsoskäl hänvisar jag först till en läkare för utredning.

Peter Bergström säger att man kan behöva utesluta sjukdomar som måste behandlas på annat sätt.

Dessutom är det viktigt att personen byggs upp med vitaminer och mineraler innan saneringen påbörjas.

– Kroppen måste först avgiftas, så att den kan ta emot det gift som trots allt frisätts hur försiktig man än är. Man har då större förutsättningar att kunna genomföra saneringen utan att bli sämre.

PT: Ser du något gemensamt hos de misstänkt amalgamsjuka patienterna?

– Man ser en sjuk människa! Hela människan är sjuk, med både mentala och fysiska symptom.

PT: Hur snart märker ni förbättringen?

– Av de cirka 80 procent som får en påtaglig förbättring av hälsan, har vi hos några kunnat se hälsovinster inom någon månad. Andra har blivit bättre efter något eller några år.

Sanera säkert

Peter Bergström säger fördenskull inte att man ska ta bort amalgamet i onödan.

– Det kan vara förenat med hälso-risker.

Det finns skräckhistorier om helt friska, som tagit bort fyllningar utan några som helst skydd, och blivit sjuka.

Han betonar vikten av att använda speciella sugar. Dessutom är det viktigt med en skarp borr som skär ordentligt, så att man inte slipar på amalgamet i onödan.

PT: Några önskemål?

– Att de sjuka blev betraktade som sjuka och att samhället stöttade dem bättre, och hjälpte dem att bli friska. Det ska inte kosta pengar att vara sjuk.

Givetvis kan man tycka att när man inte får ha kvicksilver i febertermetrar, vore det väl också självklart att man inte ska montera in det i munnen på människor.

Frågan är om det inte hade varit enklare och mindre laddat att närma sig det här problemet om man tidigt hade insett att munhålan är en del av kroppen.

ROGER CARLSSON

Nästa avsnitt: Pia blev frisk – efter att ha sanerat amalgamet i tänderna!

Amalgamsanering gjorde Pia frisk igen

ARVIDSJAUR (PT) Patienter med misstänkt amalgamsjuka uppvisar oförklarliga symptom från olika delar av kroppen.

De har bollats runt i sjukvården, mötts med misstroende, ibland beskyllts för att vara inbillningssjuka.

Ingen läkare tror på det stora antalet symptom de uppvisar. Alla prover är ju fina!

Men ändå hävdar en stor grupp bestämt att de varit svårt sjuka, men blivit friska igen sedan de tagit bort sina amalgamfyllningar.

Ett av de mer remarkabla fallen var en 29-årig kvinna som fick diagnosen ALS (leder till muskelförtvinning och andningsförlamning och är obotlig).

Hennes besvär började med ledvärk, fysisk och psykisk trötthet och darrningar. Benen blev ostyriga och hon fick svårt att gå. Hon fick också krypningar och domningar i händer och fingrar.

Stegrade besvär

När kvinnan började byta ut fyllningarna blev hon sämre och fick astmabesvär, andningssvårigheter och svår hjärtklappning.

Sex veckor efter avslutad amalgamsanering kunde kvinnan utan svårigheter gå i trappor igen. Flera av

de andra besvären hade också lindrats betydligt eller var helt försvunna.

Friskförklarad

Fem månader efter det att amalgamet hade avlägsnats konstaterade man på sjukhuset att hon nu var helt frisk.

Enligt läkarna måste den ursprungliga diagnosen ha varit felaktig, eller också hade patienten på något sätt blivit befriad från en obotlig, dödlig sjukdom!

Att amalgamsanering kunde ha haft någon inverkan på hälsan ville man på sjukhuset inte höra talas om.

Pias kropp sade stopp

Även om symptomen liknar varandra, så blir inte alla riktigt så sjuka.

Pia Martin, Skellefteå, är 49 år, rektor, och känner sig som hälsan själv. Men så har det inte alltid varit.

PT: När började du känna att något var fel?

– Egentligen hade jag känt det länge. Men det var när jag var i 30-årsåldern som jag kände att något var jättefel.

Sakta men säkert försämrades hennes hälsa.

Först den förlamande tröttheten. Blåsor i munnen. Lederna i händer och fötter svullnade, och hon blev allt svagare i kroppen, särskilt i höfterna. Detta tillsammans med menstruationsrubbningsarna sade henne att något var fel.

Psykosociala problem och intellektuell utmattning

Men hon påverkades även mentalt. När hon hör orden fobier, ångest, osäkerhetskänsla och humörsvängningar ler hon igenkännande.

– Ingenting var längre roligt. Jag lade av med allt som var kul.

Hon orkade helt enkelt inte längre fullfölja saker, tänka tankarna fullt ut.

– Jag förlorade all ork och energi. Det var mycket obehagligt.

Ganska snart slutade hon gå till läkare. Det var ju ingen som fann några fel på henne, och då kunde ju ingen hjälpa henne heller.

Men för fyra år sedan började hon efter ett avföringsprov sätta sina symptom i samband med tandfyllningarna.

Sanering

Först gjorde hon misstaget att sänna några tänder där man inte använde punktsug, och blev mycket sjuk.

Men på Peter Bergströms tandklinik i Luleå, där man använder särskild skyddsutrustning (se föregående artikel), klarade hon det mycket bättre. Anfallen var överkomliga.

Så började hon ta bort guldets. Det var då hon drabbades av tarmblödning.

– Det var en enorm pärs. Upprepade gånger fick jag åka till akuten. Jag fick allergichocker, fruktansvärd

hjärtklappning, nässelutslag, yrsel. Blev jättekonstig. Gick ner tolv kilo. Men ingen förstod vad det var.

De skulle fixa det hela med kortison, säger hon.

– Det lönar sig inte, sade jag. För jag tål ju inte ens en Alvedon.

Pia var säker på att det hade helt andra orsaker. Men läkaren trodde inte på henne.

Hade kunnat sluta illa

Nu är den tiden förbi. Hon blir bättre och bättre för varje dag. Nu, snart femtio, känner hon sig betydligt friskare än många tjugioåringar. Och ser friskare ut!

Men hon tror att det hade kunnat gå illa.

– Om jag hade lytt läkarna hade jag inte suttit här i dag.

Hon skulle aldrig ha kommit sig ur problemen, tror hon.

– Det hade nog blivit rullstol. Om jag ens hade orkat leva med det där. Jag skulle nog ha gett upp, och då dör man.

Pia tror att kvicksilver kan vara orsaken till mycket av den ohälsa vi har i samhället.

– Nu lever jag. Nu har jag bara roligt, säger Pia, och kvittrar. För de där åren när man är kvicksilverförgiftad lever man inte.

– Jag oroar mig inte längre för att bli gammal. För jag har redan varit det!

Allt blev bättre när hon fick ut giften. Visst har hon fortfarande känningar. Men mycket hon gör nu skulle hon aldrig ha klarat av då. Orken i livet är tillbaka!

Inte ett knyst

På frågan om vad hon tror det beror på att personer i ansvarig ställning ändå negligerar riskerna med amalgam, svarar hon:

– Om de knystade det minsta lilla, så skulle det bli katastrof, för då skulle alla människor bli jätteskraja.

Med glimten i ögat säger Pia:

– Sjukdomen har gjort mig kloka. Även om barnet i mig fortfarande har mycket att ta igen. Så nu har jag tänkt leva många år till!

Många frågor obesvarade

Man kan givetvis tycka att redan det faktum att kvicksilver från mödrarnas amalgam återfinns i bröstmjolk och i hjärnan på foster och spädbarn borde vara tillräckligt för att väcka vetenskapligt intresse.

Visst har vi kommit en bit på väg, men än är många frågor obesvarade.

I väntan på detta – och som avslutning på denna artikelserie – citeras en insiktsfull gammal man:

”De flesta blir hellre botade på ett ovetenskapligt sätt än de förblir sjuka enligt konstens alla regler!”

ROGER CARLSSON

Kommentar till artiklarna (*ingick inte i tidningen*)

70 ton kvicksilver – i våra munnar

- 400 kilo kvicksilver går ut i luften genom kremering.
- På våra kyrkogårdar jordbegravs 1.500 kilo.
- Våra avloppsledningar måste svälja 100 kilo kvicksilver i urin och avföring.
- Varje år!

Merparten kommer från de 70 ton kvicksilver som sitter i våra tänder.

Kan fyllningarna ge skadeverkningar – och med tiden svåra symptom och sjukdomar?

Hur långt har forskningen kommit? Vad säger läkare? Vad säger tandläkare? Vad säger patienterna?

Och, inte minst viktigt, vad är bara fördomar, förljugenhet och folkprat?

Syftet med artikelserien

Eftersom kvicksilver är ett av de starkast verkande neurotoxiner vi känner till, är svaret på denna frågeställning av betydelse – i synnerhet med tanke på att man under lång tid

och i stor omfattning använt amalgam i tandfyllningar.

Syftet har inte varit att ta ställning i frågan. Däremot att tränga ner under den tunna och genomskinliga fernissa av vanföreställningar och bristande kunskap, som tyvärr tycks vara utbredd bland såväl allmänheten som berörda yrkeskategorier. Delar av det skrämmande resultatet presenteras i artikelserien.

Innehåll

Artikelserien inleder med en del allmän historik. En hel del researcharbete ligger bakom den andra delen, bland annat noggrann genomgång av en serie videofilmer, med intervjuer av forskare och läkare, och därtill granskning av Forskningsrådsnämndens rapport "Amalgam och hälsa – risker i ny belysning" (Rapport 98:22).

Därefter följer en intervju med doktor Birger Gran, Luleå, som vid tiden för reportaget var remissinstans i Norrbotten i fall där man misstänker att symptom, däribland neurologiska, kan ha samband med tandfyllningar.

Därefter ett reportage hos tandläkare Peter Bergström, Luleå. Båda har lång erfarenhet av patienter, vars symptom misstänks ha samband med tandfyllningarna, vanligen kallat "misstänkt amalgamsjuka".

Slutligen berättar en av tusentals patienter sin historia. Pia Martin förbättrades avsevärt efter långvarig sjukdom, men – liksom professor Alfred Stock på sin tid – först efter amalgamsanering!

Reaktioner

Veckorna efter det att artiklarna publicerats ringde man både från allmänheten, handikapporganisationer och en del tandvårdspersonal. Reaktionen hade blivit starka. Men utslutande positiva!

Alla gav de uttryck åt tacksamhet över att, som de sade, "sanningen till slut kommer fram". På något sätt verkar det som om allmänheten hela tiden känt till eller kanske hellre, känt på sig sanningen. De menade att de nu får sina misstankar bekräftade.

En engagerad kvinna från Tandvårdsskadeförbundet berättade att de

länge tänkt göra något liknande, men inte riktigt varit på det klara med hur.

Upprörd tandvårdspersonal har berättat om sina mångåriga symptom, däribland en som varit tandsköterska i närmare 50 år.

En tandhygienist från Vaxholm höll igång i 45 minuter och tyckte det var fantastiskt att det här kommer till allmänhetens kännedom. Hon var upprörd över att, som hon sade, "tandläkare hela tiden känt till riskerna, men ändå sagt till patienter, som själva misstänkt ett samband mellan tandfyllningar och sina symptom, att det bara varit 'inbillning'". Rentav vägrat behandla patienter, och i oväntad ton hänvisat dem till andra tandklinik, när patienter förtvivlat framfört önskemål om sanering.

En man berättade att hans son började få problem med benen i 15-årsåldern. De blev ostyriga, sade han. Nu är sonen 30 år och går med hjälp av kryckor. Läkundersökningar hade tydligen ännu inte kunnat påvisa orsaken. Föräldrarna (och kanske även sonen, jag vet inte) hade länge misstänkt ett samband med tandfyll-

ningarna, men inte vetat vart de skulle vända sig. Nu var de glada. Efter att ha läst artiklarna skulle de ta kontakt med doktor Birger Gran.

En kvinna som själv haft neurologiska symptom i många år, men som blivit bättre efter sanering, berättade att hennes dotter – som nu utbildar sig till tandläkare – inte ville höra talas om den här problematiken, än mindre läsa artiklarna. Enligt modern "blir hon bara arg". Hon upplever det som om dottern hjärntvättas vid utbildningen, görs helt oemottaglig för saklig argumentering, helt "stängd" för vilka som helst resultat från goda och väldokumenterade studier.

Slutsats

Utarbetandet av denna artikelserie har visat att forskningen trots allt kommit en bra bit på väg i frågan, men tyvärr också att okunskap och bristande förståelse fortfarande tycks vara signifikativt för en stor del berörda yrkesutövare.

ROGER CARLSSON